

MEDIACJA W SPRAWACH KARNYCH

E-PORADNIK

CZYM JEST MEDIACJA W SPRAWACH KARNYCH?

To sposób na porozumienie pomiędzy pokrzywdzonym a podejrzanym/oskarżonym. Strony spotykają się z mediatorem, i z jego pomocą podejmują próbę pojednania - czyli osiągnięcia porozumienia.

Popełnienie czynu zabronionego stanowi naruszenie przepisów prawa. Za tym idzie kara - czyli odwet. I tu - jak wiecie - działa państwo. Ale pamiętajcie, że popełnienie czynu zabronionego, to także zaburzenie relacji, powstanie szkody u osoby pokrzywdzonej. Mediacja pomaga uwzględnić w procesie karnym oczekiwania i potrzeby pokrzywdzonych, daje możliwość rekompensaty i naprawienia wyrządzonej krzywdy.

**MEDIACJA W SPRAWACH KARNYCH TO ZWRÓCENIE "SKRADZONEGO" PRZEZ PAŃSTWO
KONFLIKTU W RĘCE OSÓB, KTÓRYCH TEN KONFLIKT NAJBARDZIEJ DOTYCZY**

ZASADY MEDIACJI W SPRAWACH KARNYCH

- Mediacja jest **POUFNA**. To, co zostanie podczas mediacji powiedziane nie stanowi dowodu w sprawie.
Sprawozdanie z przeprowadzonej mediacji nie może ujawniać przebiegu spotkania mediacyjnego. Jest też bezwzględny zakaz dowodowy przesłuchiwania mediatora.
- Mediacja jest **DOBROWOLNA**, więc nikt nie może kogokolwiek zmusić do mediacji, i można z niej zrezygnować w każdym czasie!
- Mediator jest **BEZSTRONNY** - czyli nie jest pełnomocnikiem żadnej strony, wspiera je w równym zakresie.
- Mediator jest **NEUTRALNY**. Nie narzuca stronom jak ma się zakończyć spór. Nie ma interesu w takim czy innym sposobie zakończenia konfliktu.

KTO KIERUJE DO MEDIACJI?

W zależności od etapu na którym sprawa karna się znajduje, do mediacji kieruje wyłącznie:

- POLICJA
- PROKURATOR
- SĄD

z własnej inicjatywy lub na wniosek którejkolwiek ze stron.

Przepisy nie przewidują możliwości prowadzenia mediacji w sprawach karnych na podstawie umowy stron (mediacje umowne).

DO ROZPOCZĘCIA MEDIACJI NIEZBĘDNA JEST ZGODA STRON, PONIEWAŻ MEDIACJA JEST DOBROWOLNA!

Wniosek o mediację może brzmieć następująco:

Wnoszę o skierowanie sprawy prowadzonej przez... , oznaczonej sygn. ... do postępowania mediacyjnego. Podaję nr tel. do kontaktu:..."

NA JAKIM ETAPIE MOŻNA SKORZYSTAĆ Z MEDIACJI?

- Na etapie przygotowawczym, prowadzonym przez policję.
- Na etapie przygotowawczym prowadzonym przez prokuratora.
- Na etapie sądowym - aż do wydania orzeczenia końcowego w sprawie.
- Na etapie wykonywania kary.

Pamiętaj, niezależnie od tego, czy jesteś pokrzywdzonym czy podejrzanym/oskarżonym, masz prawo do mediacji na każdym etapie postępowania karnego.

Organ prowadzący postępowanie powinien pouczyć Cię o możliwości mediacji w sprawie.

KIM JEST MEDIATOR?

- Mediator NIE jest sędzią!
- Mediator NIE jest terapeutą, a mediacja nie jest terapią!
- Mediator NIE mówi kto ma rację!
- Mediator NIE wydaje opinii!
- Mediator NIE podejmuje żadnych decyzji za strony!

Mediator to osoba trzecia, bezstronna i neutralna, która pomaga stronom w osiągnięciu porozumienia.

Mediator wspiera strony w określeniu spornych kwestii, towarzyszy w opracowaniu sposobu rozwiązania konfliktu. Mediator może stworzyć projekt ugody mediacyjnej, wypracowanej przez strony.

KTO UCZESTNICZY W MEDIACJI?

W postępowaniu mediacyjnym uczestniczą strony konfliktu i mediator.

Bardzo często w mediacji biorą udział również profesjonalni pełnomocnicy.

Pełnomocnicy pełnią jednak trochę inną funkcję niż w procesie:

- przygotowują klienta do mediacji,
- wspierają strony w mediacji,
- współpracują z drugą stroną oraz z mediatorem w celu wspólnego wypracowania sposobu rozwiązania konfliktu,
- czuwają nad poprawnością treści ugody mediacyjnej,
- tłumaczą skutki przyjętych rozwiązań konfliktu.

CZY MUSZĘ SIĘ WIDZIEĆ ZE SPRAWCĄ?

NIE.

W przypadku obaw czy dużego natężenia konfliktu, na życzenie strony jest możliwość zorganizowania przez mediatora tzw. mediacji pośredniej - czyli nie ma spotkania "twarzą w twarz". Mediator najpierw spotyka się z jedną stroną, potem zaś z drugą.

Jest również możliwość przeprowadzenia mediacji w trybie ONLINE za pośrednictwem np. platformy ZOOM - zatem bez konieczności osobistego spotkania .

Mediację prowadzi się też w sytuacji, kiedy jedna ze stron przebywa w areszcie, zakładzie karnym lub w zamkniętym ośrodku terapii.

CO JEŚLI STRONY WYPRACUJĄ UGODĘ?

W sprawach z oskarżenia publicznego, zawarcie ugody mediacyjnej nie kończy sprawy.

Może wpłynąć na wysokość i rodzaj orzeczonej przez sąd kary, na szybkość dalszego procedowania w sprawie.

W sprawach prywatnoskargowych zawarcie ugody mediacyjnej stanowi przesłankę do umorzenia postępowania sądowego - czyli sprawa się kończy.

Powodowi przysługuje wówczas zwrot opłaty uiszczanej do sądu wraz z prywatnym aktem oskarżenia.

Po podpisaniu ugody mediacyjnej przez strony i mediatora, każda ze stron otrzymuje egz. ugody. Dodatkowy 1 egz. ugody mediator przedkłada organowi, który skierował sprawę do mediacji.

CO JEŚLI STRONY NIE WYPRACUJĄ UGODY?

Wiele spraw karnych przekazanych do mediacji kończy się ugodą mediacyjną.

Ale nie zawsze.

Jeżeli strony nie znajdą porozumienia w mediacji, sprawa wraca do organu prowadzącego postępowanie i toczy się dalej.

Mediator po zakończeniu mediacji sporządza sprawozdanie.

Z uwagi na poufność mediacji, mediator nie informuje w treści sprawozdania jakie były stanowiska, oferty i propozycje stron.

Sprawozdanie z mediacji nie stanowi też żadnego dowodu w sprawie.

KORZYŚCI Z MEDIACJI DLA POKRZYWDZONEGO

- Staje się on PODMIOTEM konfliktu.
- Współdecyduje o treści i warunkach ugody mediacyjnej.
- Ma realny wpływ na sposób zakończenia sporu.
- Szansa na wyzbycie się strachu.
- Możliwość wyrażenia swoich uczuć związanych ze zdarzeniem, emocji.
- Szansa na poznanie motywu działania sprawcy (dlaczego ja?).
- Szansa na szybsze uzyskanie zadośćuczynienia/odszkodowania wyrządzonej krzywdzie.
- Szansa na usłyszenie "przepraszam".
- Rzeczywista realizacja potrzeb i praw osób pokrzywdzonych.

KORZYŚCI Z MEDIACJI DLA PODEJRZANEGO/ OSKARŻONEGO

- Szansa na rozmowę z pokrzywdzonym i wytłumaczenie swojego postępowania.
- Szansa na przeproszenie i okazanie skruchy.
- Szansa na szybkie zadośćuczynienie wyrządzonej krzywdzie lub naprawienie szkody.
- Pojednanie z pokrzywdzonym wpływa korzystnie na sytuację procesową podejrzanego/oskarżonego.
- Sąd ma większy wachlarz możliwości karnych.
- W sprawach z oskarżenia prywatnego ugoda mediacyjna stanowi podstawę do umorzenia postępowania przez sąd.

PYTANIA I WĄTPLIWOŚCI

Ile czasu trwa mediacja?

Postępowanie mediacyjne w sprawach karnych trwa do miesiąca. W uzasadnionych przypadkach czas ten może zostać przedłużony.

Samo spotkanie mediacyjne - w zależności od skomplikowania sprawy oraz liczby uczestników - trwa zwykle ok. 1-2h.

Czy podpisanie ugody to przyznanie się do winy?

NIE.

Organ prowadzący postępowanie karne nie może wykorzystać ugody mediacyjnej jako dowód przyznania się do winy. Przyznanie się do winy to odrębna czynność w postępowaniu karnym - inna niż mediacja.

PYTANIA I WĄTPLIWOŚCI

Ile kosztuje mediacja w sprawach karnych?

Koszty mediacji w sprawach karnych ponosi w całości Skarb Państwa.

Mediator rozlicza się bezpośrednio z organem, który skierował sprawę do mediacji.

Czy zgoda pokrzywdzonego na mediację, nie zostanie potraktowana jako okazanie słabości?

Wręcz odwrotnie.

Zgoda na mediację stanowi wyraz chęci czynnego uczestnictwa pokrzywdzonego w podejmowaniu decyzji w sprawie, która przecież jego bezpośrednio dotyczy.

PYTANIA I WĄTPLIWOŚCI

Kto sporządza ugodę mediacyjną?

Mediator może sporządzić projekt ugody mediacyjnej. Dzieje się tak najczęściej w przypadku, kiedy strony nie korzystają z pomocy profesjonalnych pełnomocników.

Ostatecznie to strony podejmują decyzję, czy ugodę o proponowanej treści podpiszą czy nie. Mediator powinien zawsze zapewnić stronom możliwość skonsultowania proponowanej treści ugody, czy też przyjętych rozwiązań konfliktu z prawnikiem.

Nikt nie może stron zmusić do podpisania ugody!

PYTANIA I WĄTPLIWOŚCI

Co jeśli płatność przewidziana w ugodzie nie nastąpi?

Osoba uprawniona ma możliwość żądania nadania klauzuli wykonalności ugodzie zawartej podczas postępowania mediacyjnego. Wówczas taka ugoda zyskuje moc równą orzeczeniom sądowym dotyczącym roszczeń majątkowych i po nadaniu klauzuli wykonalności stanowi tytuł wykonawczy - czyli może podlegać wykonaniu w drodze egzekucji.

Najczęściej jednak płatności przewidziane w treści ugody mediacyjnej następują już przy jej podpisaniu.

PYTANIA I WĄTPLIWOŚCI

Nie znam się na prawie, nie mam pełnomocnika i obawiam się, że nie zrozumiem o czym będzie mowa w czasie mediacji i w treści ugody...

Spokojnie.

Mediacje prowadzone są jasnym, przystępnym i prostym językiem. Mediator zawsze upewnia się, że strony rozumieją o czym jest mowa.

W przypadku wątpliwości można zadać pytanie, poprosić o ponowne wyjaśnienie. Po to jest mediator.

Wypracowana ugoda przed jej podpisaniem powinna być zawsze przez mediatora odczytana i powinny zostać dokładnie wyjaśnione poszczególne jej zapisy oraz ich skutki prawne.

PYTANIA I WĄTPLIWOŚCI

Czy są jakieś przeciwwskazania do mediacji?

Do mediacji nie powinny być kierowane sprawy, w których strona ze względu na stopień rozwoju nie potrafi zrozumieć znaczenia mediacji lub ze względu na stan psychiczny, uzależnienie od alkoholu czy też środków odurzających nie może wyrazić świadomie zgody na mediację lub brać świadomego udziału w spotkaniu mediacyjnym.

Czy wszystkie sprawy karne kwalifikują się do mediacji?

Co do zasady nie ma ograniczeń co do rodzaju spraw, w których mediacja może być prowadzona. Wbrew powszechnemu zapatrywaniu, sprawy o znęcanie również mogą być przedmiotem mediacji.

ZAKOŃCZENIE

Szanowni Państwo!

Mam nadzieję, że wiedza przekazana w treści e-poradnika okaże się przydatna.

Nie tylko dla stron ale również dla pełnomocników.

Zachęcam do korzystania z mediacji w postępowaniu karnym - jako najefektywniejszego narzędzia prawnego pozwalającego na realizację potrzeb i praw osób pokrzywdzonych w związku ze zdarzeniem objętym postępowaniem karnym, w sposób wypracowany i zaakceptowany przez strony.

Dorota Podolska, mediatorka